

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 262-1915)

Originalt emne

Rets- og Politivæsen

Ting- og Arresthusets Personale

Indholdsfortegnelse

- 1) [Byrådsmødet den 30. september 1915](#)
- 2) [Byrådsmødet den 7. oktober 1915](#)

Uddrag fra byrådsmødet den 30. september 1915 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 262-1915)

Indstilling fra Politimesteren om, at Arrestforvarerposten optages i Kommunens Lønregulativ og sættes i 9. eller 10. Lønklasse.

Formanden forelagde Indstillingen med Bemærkning om, at der ikke forelaa Indstilling fra noget Udvalg. Efter hvad Politimesteren oplyste, var Arrestforvareren hidtil lønnet med 1900 Kr. plus fri Bolig, Lys, Varme og Uniform, hvilket sidste var regnet lig med 900 Kr.

Magnus Nielsen anbefalede at følge Politimesterens Indstilling. Beregningen for fri Bolig syntes lovlig haard i Sammenligning med den Beregning, som i Almindelighed blev anvendt for kommunale Boliger.

Simonsen skulde indrømme, at Indtægten, 1900 Kr. plus 900 Kr., ikke var overvældende for Stillingen, men Taleren tvivlede da ogsaa om, at disse 2800 Kr. havde været hele Arrestforvarer Sørensens Indtægt. Der havde sikkert tillige været en god Indtægt af

Fangernes Bespisning. Det mest ideelle vilde være at give Arrestforvareren en fast Pengeløn og at lade Forplejningen besørge af andre Autoriteter, som ikke var interesserede i at knibe af paa Fangernes Kost. Taleren kunde ikke være med til at optage Posten i Lønregulativet, før der forelaa Oplysning om Indtægten ved Fangernes Bespisning.

Mousten kunde støtte Hr. Simonsens Forslag om at udsætte Sagen og undersøge, om der ikke kunde træffes en anden Ordning med Arrestanternes Bespisning.

Formanden kunde tænke sig at optage en Forhandling om Sagen i Budgetudvalget sammen med Politimesteren.

Sagen udsattes.

Uddrag fra byrådsmødet den 7. oktober 1915 - side 4

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 262-1915)

Indstilling fra Udvalget for Bygninger og Inventar angaaende Arrestforvarerens lønningsforhold.

Formandenerindrede om, at de Herrer

Simonsen og Mousten ved Sagens sidste Behandling havde rejst Spørgsmaalet om at finde en Ordning, hvorefter Arrestforvareren ikke blev interesseret i Fangernes Forplejning. Sagen var blevet henvist til Budgetudvalget, hvor der imidlertid ikke var blevet Flertal for den omtalte Ordning, og var derefter gaaet til Udvalget for Bygninger og Inventar, fra hvilket der nu forelaa Indstilling om, at Arrestforvareren ansættes i 9. Lønklasse, dog uden Fradrag for Bolig, Lys, Brændsel og Uniform.

Efter Talerens Mening vilde det, hvis Byraadet ellers tiltraadte Forslaget, være uheldigt at lade Arrestforvareren blive optaget i Lønregulativet, da dette udtrykkeligt bestemte, at der skulde ske Fradrag for Bolig, hvor en saadan blev ydet. Med Hensyn til Forplejningsspørgsmaalet bemærkede Taleren, at alle Delinkventomkostninger blev delt mellem Byerne og Landet, saaledes at de Udgifter, der faldt paa Byerne, blev delt mellem Amtets Købstæder, medens Landets Udgifter blev udredet af Amtsrepartitionsfonden. Skulde der gøres Forandring i denne Ordning, maatte der altsaa forhandles baade med Amtsraadet og de respektive Købstæders Byraad, og det var vist tvivlsomt, om disse Raad

vilde gaa ind paa den foreslaaede Ordning, som desuden frembød flere praktiske Vanskeligheder, idet der maatte ansættes en Økonoma til at varetage Forplejningen og skaffes de fornødne Lokaler, hvilket vilde medføre Byggeforandringer og medføre Ulemper ved Regnskabsføringen. Principielt set vilde den foreslaaede Ordning maaske nok være rigtig, men i Praksis vilde den medføre store Vanskeligheder. Taleren vilde derfor anbefale, at man fulgte Indstillingen.

Simonsen havde ønsket Sagen behandlet for aabne Døre, fordi det drejede sig om at gennemføre en Ordning, som gjorde det umuligt for Arrestforvareren at berige sig paa Bekostning af de Fanger, som var i hans Vold. Man havde mindre Garanti for, at Fangerne fik det, de skulde have, end paa Fattiggaarden og Sygehusene, hvor man dog vist vilde finde det fornødtstridigt, at Forplejningen skete som i Arresthusene. For at undgaa Misforstaaelse skulde det siges, at den nuværende Arrestforvarer var en samvittighedsfuld og retscaffen Mand, der først og fremmest saa paa, at Arrestanterne fik det, der tilkom dem; men derfor var Systemet lige forkasteligt, fordi Fristelsen altid var til Stede for Arrestforvareren til at berige sig paa Fangernes Bekostning. Det var ganske vist fastsat, hvor meget hver Fange skulde have, men dels var der næppe en Vægt i hver Celle, og dels vilde det vist bekomme en Arrestant ilde at klage. Da der nu skulde skiftes Arrestforvarer, var der en god Lejlighed til at afskaffe det daarlige System. Iøvrigt havde Sagen faaet en ret ejendommelig Behandling. I forrige Møde var den blevet henvist til Budgetudvalget, hvor Stillingen havde været den, at Formanden havde været vaklende, medens Hr. Moustén og Taleren havde været stemt for at faa en anden Ordning, og Hr. Mikael Johansen havde staaet ene om at lade Forplejningsspørgsmaalet forblive ved det gamle og at sætte Posten saaledes op i Løn, at man næsten havde faaet Mistanke om, at der allerede var udset en Mand til den. Taleren havde troet, at Budgetudvalget skulde til at gøre Indstilling, da Hr. Mikael Johansen havde forlangt Sagen henvist til Udvalget for Bygninger og Inventar. Hr. Johansen havde vel troet, at han vilde finde mere Medbør for sine Tanker i dette Udvalg end i Budgetudvalget, hvilket jo ogsaa havde vist sig rigtig, da Indstillingen kun gik ud paa at sætte Posten betydeligt op i Løn, men ellers lod alt blive ved den gamle Ordning. Efter Forslaget skulde Arrestforvareren sættes i 9. Lønklasse uden Fradrag for Bolig, Lys og Brænde, hvilket vilde sige, at Posten i Virkeligheden kom i 6. Lønklasse. Dertil kom saa endda den Indtægt, der kunde vindes ved Fangernes Forplejning. Alt i alt var det noget vidt at gaa paa en Gang. Den nuværende Arrestforvarer havde ikke kunnet drive det til mere end 1900 Kr. i PengeLøn. Det rigtigste var dog, at man kom bort fra det uheldige Princip

med Fangernes Bespisning, og man kunde sikkert let komme til en billigere Ordning end den nuværende. Paa Fattiggaarden kostede hver Persons Forplejning 56 Øre pr. Dag, paa de gamles Hjem kun 53 Øre, men Arrestforvareren fik til hver Fanges Forplejning 65 Øre plus 1½ "S" Rugbrød og et 5 Øres Surbrød, altsaa ca. 85 Øre daglig. En Økonoma vilde sikkert kunne levere Maden adskilligt billigere, og saa vilde man endda have Garanti for, at Fangerne fik det, de skulde. De fornødne Lokaler kunde let skaffes. Arrestforvarerens Lejlighed bestod af 5 Værelser og 1 Kontor, men 3 Værelser vilde nok være tilstrækkelig. Der kunde altsaa tages et Værelse fra til Køkken og et til Beboelse for Økonoma. Det vilde sikkert ikke være haabløst at forhandle med Amtet, idet Politimesteren havde sagt, at han gerne vilde medvirke til at faa en anden Ordning. Taleren vilde stemme imod Indstillingen og anbefalede andre at gøre det samme; endvidere vilde han anbefale, at Sagen blev henvist til Forhandling med Amtet.

Formanden skulde indrømme, at Berigelse ved Fangernes Forplejning vel nok i nogen Grad kunde finde Sted, men det maatte dog erindres, at der var et meget strengt Reglement, hvorefter Fangerne fik en meget rigelig Forplejning. Skulde der ske Misbrug, vilde der antagelig straks blive klaget, dels fra Fanger, som var kommet ud, og dels fra det øvrige Opsyn. Om den af Hr. Simonsen foreslaaede Ordning vilde blive billigere end den nuværende, kunde man ikke overse i Øjeblikket, meget vilde jo afhænge af, hvor rigelig Forplejningen blev. Hr. Simonsens Referat af, hvad der var foregaaet i Budgetudvalget, var ikke helt korrekt, idet Taleren ikke havde ment, at man i Øjeblikket kunde gaa til nogen Forandring med Hensyn til Forplejningen. Efter at Sagen havde været hos Udvalget for Bygninger og Inventar, kunde Taleren vel igen have forelagt den for Budgetudvalget, men han havde ikke villet gøre det, fordi Sagen hastede, og fordi han vidste, at Hr. Simonsen i Byraadet vilde stille Forslag om at lade undersøge, hvorvidt man kunde komme til en anden Ordning. Byraadet kunde derfor lige saa vel tage Beslutning som Budgetudvalget.

P. Petersen var ikke enig med Hr. Simonsen, som jo iøvrigt havde indrømmet, at det hidtil var gaaet godt med Fangernes Forplejning. Naar dette var Tilfældet, var der ingen Anledning til at gøre Forandring; det eneste sikre, vilde i hvert Fald blive, at den ny Ordning vilde blive meget dyrere, dels fordi der skulde foretages Lokaleforandringer, og dels fordi der skulde ansættes en anden Familie. Havde Fangerne lidt Uret, kunde de klage, naar de kom ud, saa kunde ingen gøre dem noget for det. Naar man nu ansatte en Arrestforvarer til end noget højere Løn end hidtil, vilde det forhaabentlig lykkes at finde en samvittighedsfuld Mand. Taleren havde ikke været til Stede i det paagældende Udvalgmøde, men han

kunde ganske tiltræde Indstillingens Princip. Havde Udvalget været vel flod med Lønnen, kunde man jo forhandle derom.

Mikael Johansen bemærkede, at det - som Hr. Simonsen havde sagt - naturligvis vilde være umulig for Arrestforvareren at berige sig paa Fangernes Bekostning, naar man fik en anden Ordning; men saa kunde jo den, som fik med Forplejningen at gøre, berige sig. Forholdet blev altsaa ikke bedre for Fangerne. Hr. Simonsen havde ikke Ret i, at Taleren havde været ene om sin Mening i Budgetudvalget; Forholdet havde nemlig været, at Taleren havde sluttet sig til Formanden. Til Hr. Simonsens Insinuation om, at Taleren maaske allerede havde udset en Mand til Pladsen, skulde Taleren sige, at han aldeles ikke havde talt med nogen om denne Plads og intet kendte til, at nogen skulde være udset til Posten. Taleren havde heller ikke foreslaaet at henvise Sagen til Udvalget for Bygninger og Inventar; det var Formanden, som havde sagt, at Sagen egentlig hørte under dette Udvalg. Endelig var det ikke rigtigt, at de Herrer Mousten og Simonsen havde været enige, idet Hr. Mousten ikke vilde være med til at oprette et nyt Embede, saaledes som Hr. Simonsen ønskede. Det var rigtigt, at Politimesteren havde erklæret sig villig til at medvirke til at gennemføre en ny Ordning, hvis Byraadet ønskede en saadan - Politimesteren var jo altid villig til at udføre Byraadets Beslutninger - men Politimesteren havde dog ellers udtalt, at han ansaa den nuværende Ordning for den bedste. Efter hvad der var blevet oplyst i Budgetudvalget, fik Arrestanterne bedre Forplejning end Beboerne paa Fattiggaarden og de gamles Hjem, saa de havde ingen Nød lidt.

Christensen vilde finde den af Hr. Simonsen paapegede Ordning mere praktisk end den nuværende, som al Tid kunde give Anledning til Mistænkeliggørelse. Alene af den Grund burde man komme bort fra den. Skulde man gaa til den ny Ordning, vilde det aldeles ikke være nødvendigt at ansætte en ny Embedsmand, idet en ugift Økonoma meget vel kunde forestaa Forplejningen under Arrestforvarerens Tilsyn. Af Arrestforvarerens Lejlighed kunde der nok afses et Værelse til Økonoma og til den ny Arrestforvarer. Nogen Vanskelighed med Amtet og de andre Købstæder vilde der næppe blive. Hvorvidt den ny Ordning vilde blive billigere, skulde Taleren ikke sige noget om, men han troede dog ikke, den vilde blive dyrere. At den vilde blive mere tiltalende, var derimod givet. Det var rigtigt, at der ikke var blevet klaget over Forplejningen under den nuværende Arrestforvarer, men i andre Byer var der ofte blevet klaget over ganske den samme Ordning, som man havde her. Selvfølgelig kunde Fangerne klage, naar de kom ud, men i de aller fleste Tilfælde vilde de ikke klage,

fordi de saa vidt muligt vilde dække over, at de havde været i Konflikt med Loven. Mulige Klager vilde derfor kun fremkomme fra Folk, der havde bidt Hovedet af al Skam. Taleren vilde anbefale at stemme imod Indstillingen og at lade Sagen gaa tilbage til nærmere Overvejelse.

Simonsen hævdede Rigtigheden af sit Referat af Budgetudvalgets Forhandling om Sagen. Hr. Moustén og Taleren havde været fuldstændig enige i, at Arrestforvareren ikke burde have med Forplejningen at gøre. Det var modbydeligt at bortlicitere Menneskers Underhold til Folk, der kunde have Fordel deraf. Taleren gad nok se den Arrestant, der vilde klage over Arrestforvareren, og den Tale om, at Arrestanterne kunde klage, naar de kom ud, gav Taleren ikke meget for. Taleren kunde paa dette Punkt ganske slutte sig til Hr. Christensens Udtalelser. Men selv om en løsladt Fange klagede, var der ingen Beviser for Klagens Rigtighed, og ingen vilde tage Hensyn til Klagen. Det drejede sig i denne Sag om Mennesker, og man burde dog yde Arrestanterne, hvoraf adskillige var uskyldigt mistænkte og andre blev straffede uden at have gjort noget, fuld Betryggelse for at faa det, de behøvede. For at etablere den af Taleren foreslaaede Ordning behøvede man ikke at ansætte nogen Familie, en Enke eller en ugift Dame kunde nok bestride Pladsen. Taleren troede ikke paa, at Kosten skulde være bedre i Arresthuset end paa Fattiggarden. Der fik de dog, hvad de kunde spise, men Arrestanterne fik kun efter Reglementet, enten Portionerne slog til eller ej. At Reglementet var utilstrækkeligt, kunde ses deraf, at den nuværende Arrestforvarer havde søgt om Tilladelse til at give Margarine paa Brødet om Morgenen i Stedet for bart Brød.

Møller havde ikke været til Stede i Budgetudvalget ved Sagens Behandling, men syntes ikke, der var egentlig Grund til at foretage nogen Forandring med Hensyn til Fangernes Forplejning. Der var hidtil ikke fremkommet nogen Klage, og at være bange for mulige fremtidige Klager var vist at tage Hatten af, før man saa Manden. Der var ingen Grund til at antage, at man ikke skulde faa en lige saa god Mand, som man hidtil havde haft, tilmed da Lønnen blev forhøjet. Det var givet, at den foreslaaede ny Ordning vilde blive dyrere, fordi der skulde ansættes ny Folk. En Regnskabsfører vilde antagelig ogsaa blive nødvendig, da der jo blev Tale om en særlig Institution. Det var uheldigt at sidestille Fangerne med Beboerne paa de gamles Hjem og Sygehusene. Taleren anbefalede Indstillingen.

Mikael Johansen hævdede, at Hr. Simonsen ikke havde afkræftet Talerens Forklaring af, hvad der var foregaaet i Budgetudvalget. Selvfølgelig skulde Fangerne have det, de skulde,

men det var endelig ikke Meningen, at de skulde fedes. Taleren troede, at Embedsmændene set under et gjorde deres Pligt. Der havde aldrig været klaget over Fangernes Forplejning, som jo ogsaa var særdeles rundelig. Efter hvad der var blevet oplyst for Budgetudvalget havde en Fange, som kunde faa Ekstraforplejning, ikke ønsket denne, fordi Maden var god og rigelig.

Simonsen tillagde ikke Rosen over Forplejningen synderlig Betydning. Forøvrigt havde der været klaget een Gang over Forplejningen. Taleren kunde ikke indse, der kunde være noget forkert i at sammenligne Forplejningen i Arresthuset, Fattiggaarden og Sygehusene paa den Maade, det var sket. Sammenligningen var jo netop sket for at vise, at Arrestanterne forplejedes for dyrt. Naar alt blev medtaget, vilde Arrestforvarerembedet efter Indstillingen blive et meget stort Embede og Lønnen slet ikke staa i Forhold til den Løn, en hel Del af Byens dygtige Embedsmænd havde. Alene den faste Slutløn blev hævet med 500 Kr. Nogen særlig Regnskabsfører behøvede man ikke, den Smule Regnskab kunde Arrestforvareren nok føre. Meningen var altsaa, at man vilde have indrettet et godt Embede. Fangerne brød man sig ikke om, skønt de jo dog ogsaa var Mennesker. Den nuværende Ordning var en modbydelig Form for Udbytning, som Fangerne var nødt til at finde sig i, da de jo ikke kunde lave Strejke eller danne Fagforening.

Mikael Johansen bemærkede, at man maaske vilde opnaa at se Fagforeninger for Fanger, hvis Hr. Simonsens Frihedsideer blev realiseret. Hr. Simonsen syntes i det hele taget at være blevet et rent Forsyn for Fangerne. Taleren troede imidlertid mere paa Embedsmændene end paa Fangerne.

Møller udtalte, at da Udgiften skulde deles af flere Parter, vilde disse nok se et Regnskab, og en Regnskabsfører vilde derfor blive nødvendig.

Formanden kunde ikke sige, om en Regnskabsfører vilde blive nødvendig, men maatte hævde, at den ny Ordning vilde medføre adskillige Ulemper. Taleren ansaa det for rigtigst at blive ved den nuværende Ordning, som han aldrig havde hørt Klager over. Antagelig var Udvalget klar over, at Arrestforvareren ikke kunde opføres i Lønregulativet, selv om Lønnen blev som foreslaaet.

Lehmann oplyste, at Udvalget kun havde tiltraadt Politimesterens Henstilling om at ansætte Lønnen til 1600 Kr. stigende til 2400 Kr.

Simonsen anbefalede at stemme imod den foreslaaede Lønning, som i Virkeligheden vilde

betyde, at Embedet blev sat i 6. Lønklasse, og dertil kom Indtægten ved Fangernes Forplejning antagelig ca. 10 Kr. daglig. Efter hvad der var oplyst, blev Bolig, Lys, Brændsel og Uniform regnet for 900 Kr., og Slutlønnen vilde altsaa blive 3300 Kr. plus Indtægten fra Forplejningen. Det vilde altsaa blive et meget fedt Embede. Skulde Forslaget blive vedtaget, vilde Taleren anbefale de øvrige Funktionærer at kræve, at der ogsaa blev taget Hensyn til dem.

Formanden forstod Indstillingen saaledes, at Arrestforvareren skulde lønnes med 1600 Kr. stigende til 2400 Kr. uden Fradrag for Bolig, Lys og Brændsel. Iøvrigt skulde Vilkaarene være de tidligere.

N. Joh. Laursen spurgte, om det ikke var en vel rigelig Forbedring af Embedet.

Formanden saa i Grunden hellere Lønnen sat efter 10. Klasse, 1600 Kr. stigende til 2000 Kr, N. Joh. Laursen støttede Tanken om at lønne Posten efter 10. Klasse.

Lehmann gik gerne med til den af Formanden foreslaaede Lønning.

Det vedtoges at lønne Arrestforvareren efter den for 10. Lønklasse i Lønregulativet fastsatte Skala, men saaledes at han ellers ikke indgaar under Lønregulativets Bestemmelser.

Iøvrigt følges den foreliggende Indstilling, saaledes at der ikke sker Fradrag for Bolig, Lys og Brændsel, at Arrestforvareren ansættes paa samme Vilkaar, som den nuværende, og at der udarbejdes nærmere Instruks for ham.

